

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аудит та аналіз руху товарних запасів в системі управління торгівельним підприємством (на прикладі ТОВ «ТАВРІЯ В»)»

Виконавець:

студента 6 курсу 1М групи ЦЗФН

Антонян Г.Г.

(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шерер І.Л.

(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Внаслідок дії складних соціально-економічних чинників, які здійснюють вплив на економіку країни, підприємства торгівлі вимушені проводити свою діяльність в умовах жорсткої конкуренції із іншими господарюючими суб'єктами. Одним із найважливіших факторів, який впливає на господарську діяльність та розвиток торговельних підприємств є раціональне використання усіх наявних ресурсів. За умови економічної невизначеності, політичної нестабільності, обмеженості як в трудових, так і матеріальних ресурсах, швидкий пошук прогресивних підходів до управління матеріальними ресурсами, а особливо товарними запасами, які в підприємствах торгівлі займають вагомі місця, набувають особливої актуальності.

Мета дослідження вивчення теоретико-методологічних основ та розробка рекомендацій, направлених на удосконалення методики та організації обліку, аналізу та аудиту товарних запасів.

Завдання дослідження:

- визначити сутність товарних запасів, порядок їх класифікації;
- охарактеризувати фінансово-господарську діяльність та постановку обліку та аудиту підприємства;
- розглянути документальне оформлення та облік товарних запасів, порядок відображення інформації про них у звітності;
- вивчити методику аудиту товарних запасів;
- виконати аналіз стану та ефективності використання товарних запасів;
- розробити методику планування товарних запасів на основі інтеграційної концепції управління торговельним підприємством.

Об'єкт дослідження. Господарська діяльність базового підприємства в частині наявності та використання товарних запасів.

Предмет дослідження. Організація та методика обліку, аудиту та аналізу товарних запасів.

Методи дослідження. Порівняння (для встановлення відмінностей та спільних рис у досліджуваних процесах та явищах), абстрагування (для виділення тих суттєвих рис, які мали найбільше значення для дослідження процесу придбання, зберігання та реалізації товарних запасів), аналіз (для деталізації предмету дослідження на складові частини (при розгляді окремих складових елементів собівартості товарів тощо), синтез (для з'єднання окремих рис предмета дослідження в єдине ціле (при визначенні сукупності індивідуальних ознак певної товарної одиниці)), розрахунково-аналітичні методи та методи математичного моделювання (для проведення розрахунків), графічний та табличний (для оформлення результатів дослідження).

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є періодичні та монографічні видання, матеріали міжнародних та всеукраїнських конференцій, вітчизняні та зарубіжні публікації, закони України, статистичні матеріали, обліково-аналітичні матеріали та фінансова звітність базового підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (84 найменувань) та 21-

го додатка. Загальний обсяг роботи становить 93 сторінки. Основний зміст викладено на 83 сторінках. Робота містить 26 таблиць, 10 рисунків.

Публікації. Результати дослідження впроваджено в господарську практику ТОВ «ТАВРІЯ В». За матеріалами дослідження підготовлено доповідь на конференцію: «Порівняльний аспект визначення та оцінки запасів згідно П(С)БО 9 та МСБО 2».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі були розглянуті питання сутності поняття «товарні запаси», порядок їх класифікації, нормативно-правова база обліку, аналізу та аудиту товарних запасів, порівняльна характеристика обліку запасів підприємств роздрібною торгівлі за П(С)БО та МСФЗ.

В другому розділі була розглянута організаційно-економічна характеристика, документальне оформлення та облік товарних запасів, а також стан синтетичного та аналітичного обліку товарних запасів ТОВ «ТАВРІЯ В». Були виявлені недоліки та надані рекомендації стосовно удосконалення організації обліку на підприємстві.

В третьому розділі була визначена методика аудиту товарних запасів. Виконано аналіз стану та ефективності використання товарних запасів ТОВ «ТАВРІЯ В». Здійснено планування товарних запасів на основі інтеграційної концепції управління торговельним підприємством.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження зроблено наступні висновки та пропозиції.

В умовах сьогодення на підприємствах України запаси є найбільш важливою та значною частиною активів. Вони посідають особливе місце в складі майна, займають домінуючу позицію в структурі витрат, та, як наслідок, здійснюють суттєвий вплив на результати господарської діяльності підприємства. Розгляд наукових та нормативних джерел показує відсутність єдиного методичного підходу до визначення категорії товарні запаси.

Нами запропоновано наступне визначення товарних запасів: «товарні запаси» – це матеріальні цінності із достовірно визначеною оцінкою та комплексом властивостей, які утримуються роздрібним торговельним підприємством з метою реалізації та задоволення потреб споживачів.

Важливою умовою раціональної організації як фінансового, так і управлінського обліку наявності та руху товарних запасів є їх класифікація. Вона створює передумови для відповідного обґрунтування їх планування, обліку, контролю та управління ними. Кожна класифікаційна ознака товарних запасів дає можливість приймати раціональні управлінські рішення відносно даної групи активів.

Порядок бухгалтерського обліку товарних запасів визначається різними суб'єктами в межах їх повноважень та представлений трьома рівнями (міжнародним, державним, рівнем підприємства), які будують систему нормативного регулювання

бухгалтерського обліку запасів. Нормативні документи мають різний правовий статус із дотриманням положень нормативно-правових актів вищого рівня (кодексів).

Порівняння П(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси» свідчить про те, що дані стандарти мають як спільні, так і від'ємні риси. Так, методи оцінки запасів при їх вибутті в обох стандартах тотожні. Визначення поняття «запаси» в стандартах та сфери застосування стандартів є схожими. Основними відмінностями між двома стандартами є склад запасів, склад витрат, що входять до собівартості отриманих запасів, оцінка та облік відображення у фінансовій звітності.

Не зважаючи на те, що національні стандарти обліку побудовані на підставі Міжнародних стандартів все одно виникають розбіжності обліку в Україні та зарубіжних країнах стосовно специфіки національної системи. Таким чином, необхідно удосконалити національні П(С)БО 9 та гармонізувати їх з МСБО 2.

ТОВ «ТАВРІЯ В» представляє собою мультиформатну мережу, до структури якої входять: торгові центри; торгові об'єкти формату «магазин біля дому»; делікатес-маркети; місця швидкого харчування формату «кафе»; ресторани VIP-класу; виробництва; логістичний комплекс. До основних напрямків діяльності ТОВ «ТАВРІЯ В» необхідно віднести: роздрібну торгівлю, оптову торгівлю, громадське харчування, виробництво, будівництво та девелопмент, «private label».

ТОВ «ТАВРІЯ В» складає фінансову звітність відповідно до МСФЗ.

В ТОВ «ТАВРІЯ В» організація бухгалтерського обліку товарних запасів починається з наказу про облікову політику. В свою чергу, він має деякі недоліки, які необхідно усунути. До них відносяться:

– на підприємстві останній раз наказ про облікову політику приймався в 2017 р. Згідно з п. 1 Наказу про облікову політику ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відбувається відповідно національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. Починаючи з 2019 року досліджуване підприємство веде облік та складає звітність згідно міжнародних стандартів фінансової звітності;

– опис принципів, методів і процедур в наказі подається суцільним текстом із пронумерованими позиціями, даний факт значно ускладнює його опрацювання. Наказ про облікову політику необхідно формувати з двох частин: організаційно-технічні питання (положення організації обліку на підприємстві, форми організації бухгалтерського обліку, відповідальності за належну організацію), безпосередньо методика обліку.

– в Наказі відсутній додаток про затвердження правил та графіку документообігу за переліком документів, затверджених керівником.

На нашу думку, вдосконалення документообігу в ТОВ «ТАВРІЯ В» необхідно починати з усунення недоліків типових форм: дані товарно-транспортних накладних та квитанцій оформляти у вигляді єдиного документа; об'єднання накладних та рахунків-фактур у накладну-рахунок на відпуск товарно-матеріальних цінностей; впровадження форм накопичувальних відомостей обліку товарних запасів в розрізі відповідних дільниць.

З метою вдосконалення чинної практики обліку стосовно створення системи інформаційної підтримки управління товарними запасами необхідно деталізувати показники реалізації.

На нашу думку, деталізацію аналітичних даних про реалізацію товарів для визначення доходів, витрат та фінансових результатів в ТОВ «ТАВРІЯ В» необхідно робити за наступними критеріями: напрямок потоків інформації (зовнішні, внутрішні); групи товарів, позиції товарів, об'єкти аналітики, трендові компанії.

Необхідно звернути увагу на те, що об'єднання на рахунок 28 «Товари» активних субрахунків для обліку товарів та тари з контрактивним пасивним субрахунком 285 «Торгова націнка» призводить до плутанини в бухгалтерських записах товарних операцій господарюючого суб'єкта.

На нашу думку, для вирішення вище наведеної ситуації, фактичну собівартість реалізованих товарів визначати не на рахунок 28 «Товари», а на субрахунок 902 «Собівартість реалізованих товарів», який по економічному змісту для цього й призначений.

В процесі написання кваліфікаційної роботи нами були розглянуті питання аудиту та аналізу товарних запасів та запропонована модель планування товарних запасів на основі інтеграційної концепції управління торговельним підприємством.

В результаті документальної перевірки було виявлено наступні порушення: оприбуткування запасів за відсутності позначок у журналі обліку виданих довіреностей про оприбуткування запасів, завищення собівартості товарних запасів, необґрунтовані претензії до постачальників, проведення інвентаризації за відсутності матеріально-відповідальних осіб, неправильне оформлення первинних документів з обліку запасів та їх неправильне застосування. При фактичній перевірці були виявлені порушення порядку проведення інвентаризації, при опитуванні – незадовільна постановка бухгалтерського обліку.

Аналіз стану та ефективності використання товарних запасів свідчить про наступне:

- товарні запаси аналізованого підприємства збільшилися. Найбільшу частину товарних запасів складають продовольчі запаси;
- найбільші сезонні зміни товарних запасів спостерігаються у 4 кварталі. Це можна пояснити наближенням свят (Різдво, Новий Рік). Саме на свята керівництво ТОВ «ТАВРІЯ В» забезпечує склади товарними запасами, з метою безперебійної роботи. Найбільші товарні запаси у цей період спостерігались за вино-горілчаними виробами;
- розрахунок оборотності свідчить про негативну тенденцію к уповільненню оборотності запасів за рахунок збільшенням середньорічних залишків товарних запасів. Уповільнення оборотності привело к додатковому залученню коштів.

Головний етап в системі управління товарними запасами – визначення їх величини на майбутній період, тобто планування.

Застосування методичного підходу, який базується на показниках нормативної оборотності, для визначення планової величини товарних запасів свідчить про можливість підвищення ефективності управління товарними запасами в ТОВ «ТАВРІЯ В» при збереженні відповідного рівня обслуговування покупців. Порівняння середніх розмірів товарних запасів, які визначені за даними ТОВ «ТАВРІЯ В» свідчать про резерви оптимізації товарних запасів у розрізі окремих товарних груп.

